

MAKÓI FÜGGETLEN UJSÁG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Hajnal utca 13. szám.

Felelős szerkesztő:

Dr. KISS PÁL.

Főmunkatárs:

ESPERTSIT JÁNOS.

Telefon szám: 63.

Ázsiából.

Makó, június 8.

Közigazgatási bizottságunk mai ülésén történtek szomorúan érdekes világitásba helyezik egész állami s szorosabb értelemben vett közigazgatási kormányzatunkat. Semmi nagytetés nincs abban, mely ezt az egész kormányzatot szellemével, embereivel s egész rendszerével együtt ázsiainak mondja. Mert igazán az. Sőt bizonyára van állam már Ázsiában is, melyben a közigazgatási kultúra a miénknél százszorta magasabb fokon áll. Mert ez a mi állami s közigazgatási egész kormányzatunk nemcsak hogy nagyrésztében tudatlan, hanem egyben cinikusan rosszündulatu is. E mellett pökhendi s a közérdek rovására csunyaúl önző.

A mai közizgazgatási bizottsági ülésen mindezek a tünetek kirívóan jelentkeztek annak az ügynek a kapcsán, mit Justh Gyula bizottsági tag felszólalása szőnyegre vetett.

Állami s a közigazgatási kormányzatunk hatalmon levő urainak a Justh felszólalására adott válasza bizonyosságot tettek ma is arról, hogy nálunk minden lelkiismereti és személyes szabadság a mindenkor hatalom lelkiismeretlen kénye-kedvének csak hitvány prédája. Mert nálunk ennek a hatalomnak s embereinek a közszabadságok ezen legelső fajtái iránt — csodálatosképpen — a legparányibb érzékük sincsen.

Lelketlenül zaklatják, büntetik, sőt egyenesen existenciájában teszik tönkre hatalmuk alatt levő azokat az egyéneket, a kik nem úgy goldolkoznak és éreznek, mint ők. Lehet az ő gonpolkozásuk s érzésük veszedelmesül gonosz s ártalmas a közéletre és nemzeti létünkre, alárendeltjeiknek mégis úgy kell gondolkozniok és érezniük, mint ők s úgy cselekedniök, a mint az ő önző hatalmi érdekük kívánja

A ki pedig tolja szavával s tetteivel az ő minden erkölcsöt agyongázoló szeke-rüket, azt hatalmi jogaikkal ajnározzák, előbbre viszik s érdemtellenül magasra emelik.

A ki nincs velök, legyen bár minden szava, minden tette becsületes s kifogástalan, ők rendőrileg megfigyel-tetik, rendőri felügyelet alá helyezik, mint a gonoszte-vőt. A ki meg velök tart, saját hatalmuk védelme mellett garázdálkodhatik minden ellen, a mi az emberek közt legbecsesebb érték.

A hol hatalmi önző érde-
kükről van szó, ott nincsen igazság, mert azt nem tűrhetik. Ha utjukban találják, cinikus lelketlenséggel félre-rugják, eltiporják, megse-misítik. Nálunk a hatalom az igazságtalanság zászlóví-vője mindig akkor, a mikor a hatalom emberei csakis azon vannak s mást nem tekintettek, mint hogy e hatalmon tovább is megma-radjanak.

Állami érdeket, a polgá-rok közös érdekét kellene, hogy szolgálja nálunk is úgy az állami, mint a közigaz-gatási kormányzat. E helyett azonban ezt az egész kor-mányzatot saját önző érde-kei védelmére, növelésére s megtartására sajátítja ki erő-szakkal is az az osztály, mely pedig legméltatlanabb s legérdemlennelenebb arra, hogy ezt a kormányzatot egyáltalán kezelje. Mert éppen ez az osztály az, mely még ha tán akarna, se volna képes jó közigazgatást esi-nálni ebben az országban.

Mágnások s gentryk fog-lalják le nálunk közigazga-tásunknak minden ágát. Azok az osztályok, melyek embe-rei az igazi nemzet fiainak nép millióival semmiféle gondolkozásbeli és érzelmi közösségben sohase voltak és ma sincsenek, sőt soha-sem is lesznek. Ezért is van az, hogy most újra sorakoz-nak az általános titkos, egyenlő választói jog ellen. Mert ennek a behozatala lenne csak alkalmas az ér-demtelének osztályuralmának

a megdöntésére és arra, hogy a népet igazi méltó helyére emelje, oda, a hol önmaga intézné a saját sorsát. Ekkor következnek csak be az az idő, a mikor nem az önző hatalmi érdek, nem az ennek szolgálatában álló go-nosz igazságtalanság, hanem a nemzet általános érdeke, a pártatlan igazság irányítaná s vezetné a kormányzatot úgy az állami, mint a tör-vényhatósági s községi köz-izgazgatásunkban is.

A ma uralmon levő osz-tályok hatalmi kirendeltségei semmi lelkiismeretfurdalást nem éreznek, a mikor az igazságot jobbra-balra cini-kusan merik pofozni. Mert tudják, hogy nemcsak ők dolgoznak igazságtalanul az igazi közszabadságok ellen, hanem egész rendszer tá-mogatja eljárásukat.

Az önzetlen, becsületes vélemény mindig jót akar. S legtöbb ilyen vélemény a néppel érzők lelkéből tör elő s a nép javára van.

Azért kell ezeket a véle-ményeket elnyomni a hata-lom urainak, nehogy a nép mindent megértve, eldöntse a felette dobzódók erkölcs-telen uralmát.

Ezért üldözték most a vá-lasztásokon azokat, a kik az ő önzésük számításait bár csak véleményükkel is ke-resztezni merték. Mérhete-len cinismus még az is, mely a lelkiismereti szabadság és személyes szabadság ül-dözői eljárására még csak mentő szót is talál.

Am a mint kellően meg-bélyegezte ma Justh Gyula ezt a cinismust, majd jó, nem is soká már, maga az ország milliónyi népe is, mely lába alá tiporja ezt az erkölcstelenséget.

kp.

— Személyi hír. Justh Gyula Makóváros országgyűlési képvise-lője ma Makón volt, innen dél-után 2 órakor Budapestre utazott.

Nyéki tanító ügye

a közigazgatási bizottságban.

A „M. F. U.” tudósítójától.

Makó, jun. 8.

Csanádvármegye közigazgatási bizottságának mai ülésén váro-sunk országgyűlési képviselője: Justh Gyula Nyéki József tanító-nak kortespolitikai okokból tör-tént, igazságtalan áthelyezése kap-csán igazságos bírálat tárgyává tette a vármegyének kerületeiben megejtett országgyűlési képviselő-választásoknál a kormánypárt részé-ről megnyilvánuló szemérmetlen eljárását.

Nem irunk a dologhoz hosszas bevezetést. Adjuk a dolgokat úgy, a mint az a közigazgatási bizottság ülésén megtörtént.

Polyánszky László a vármegye új tanfelügyelője terjesztette elő havi jelentését. Rövid volt a havi jelentés. Annyit tartalmazott mind-össze, hogy ő meglátogatott né-hány iskolát. Jelentette továbbá, hogy a miniszter Nyéky József tanyai állami elemi iskolai tanítót sürgősen Nagytarnára helyezte át.

A tanfelügyelő szokatlan rövid havi jelentésének megkötése után Justh Gyula kért szót.

Justh Gyula: Ha a most le-zajlott választásokon végig tekin-tünk, a kormánypárt részéről or-szágszerte a presszióknak és a megvesztegetések hosszú láncolatának a legszemérmetlenebb és legtiszteletlenebb fajtáival ta-lálkozunk. Nem célok, hogy itt a vármegye közigazgatási bizottsá-gában az országzerte elkövetett botrányos visszaélésekkel foglal-kozzam. Nem. Főntartom magam-nak a jogot, hogy ezt alkalom-adtán és megfelelő helyen szóvá tegyem. Elengedhetetlen kötelessé-gem azonban szóvá tenni itt, a vármegyében elkövetett választási pressziót, törvényellenes üzemle-ket, melyek intézésében az imént referáló kir. tanfelügyelő ur excel-lált és mint vezér vezetett. Szóvá kell tennem a tanfelügyelő segéd-nek: Micsák Mártonnak minősít-hetetlen eljárását, ki nemcsak az állami tanítók között, de megje-lent a felekezeti között is és vélt hivatalos hatalmának felhasználásával a legszemérmetlenebb módon terrorizált egy Makón, mint a külső választó kerületek-ben a kormánypárt jelöltjei érde-kében. De menjünk sorrendben. A Nyéki József makói állami tanító hirtelen áthelyezéséről van szó. Tudomásom szerint Nyéki 18 év óta tölti be nehéz népnevelői hi-vatását a tanyán és a tanfel-ügyelő ur, ki tanítót 8 társá-val maga elé idézte és mert Nyéki megmerte mondani a tan-felügyelőnek, hogy az ő megfé-lemlítése előtt meg nem hajlik, hanem szabadon követi politikai

meggyőződését és a függetlenségi és 48-as elvek képviselőjelöltjére fogja leadni szavazatát, ezért kétszer 24 óra alatt a nélkül, hogy helyettesítéséről gondoskodás történt volna, elhelyezték őt Nagytarnára. Az iskolát pedig a tanév végén, anélkül, hogy annak növendékei levizsgáztak volna, éppen a tanfelügyelőség, ki hivatalosan a népoktatás és népnevelés zavartalanosságán pártatlanul ügyelni — szétkergette. Eltekintve attól, hogy ez pedagógiai szempontból minősíthetetlen hiba, áttérek az érem másik oldalára. Nevezetesen Nyéki csak nézetét nyilvánította és egyebet nem tett, addig a kovácsházi járásban Lengyel János igazgató tanító hat héten elhagyta iskoláját, részegen helységről helységré járva a kormánypári jelölt érdekében a legszemérmetlenebb korteskedést üzte. Ha Nyéki csak szabad meggyőződését követte és ezért jutalma az áthelyezés volt, mért nem tett a tanfelügyelő ur lépéseket Lengyel János tanítónak a tanítói állással össze nem férő szemérmetlen korteskedései ellen? A tanfelügyelőnek nincs joga, hogy korteskedjék, sőt ez határozottan törvénybeütköző. Én itt az ügyet szóvá akartam tenni. Igazságszolgáltatást itt nem várok, hanem a bíróság előtt, hova a tanfelügyelő minősíthetetlen választási visszaélése feljelentetett.

Polyánszky László: Nagy gesztusokkal, szóvirágokkal kezd beszélni. Hivtkozik arra, hogy ő a nemzetiség lakta vármegyékben mindeddig hazafias szolgálatot teljesített és mint ilyen akar ő működni Csanádvármegye tanügyének élén is. Tévedésben van a felszólaló **Justh Gyula**, mikor azt állítja, hogy ő a maga elé idézett nyolc tanítót politikai meggyőződésében terrorizálni akarta volna. Nincs semmi féle része **Nyék** József tanító hirtelen áthelyezésében sem. Tény csak annyi, hogy a maga elé idézett nyolc tanítót politikai meggyőződésüket illetőleg kikérdezte. Arról sincs tudomása, hogy **Lengyel János** reformátuskovácsné házi igazgató tanító a kovácsházi járásban hat héten át iskoláinak elhanyagolása mellett korteskedett volna. Ezért nyugodtan tekint a bíróság vizsgálata elé.

Jakabffy István főispán: Mikor a választási harcok megindultak értesült arról, hogy Nyéki József tanyai állami iskolai tanító a választó polgárok között korteskedik, azért ő tett ellene feljelentést a miniszternél, ki őt nyomban áthelyezte Nagytarnára. Visszont ő intézkedett az iránt is, hogy a szabadságot nyert Nyéki József, ki időközben visszatért Makóra, hogy itt szavazatát a függetlenségi párt jelöltjének javára érvényesítse, *sürgönyileg* visszarendeltették új állomáshelyére. Tette pedig ezt azért, hogy elejét vegye a nagy kortéziának, melynek Nyéki József részese lehetett volna.

Polyánszky László: A főispán szavaihoz csak annyit fűz hozzá, hogy neki **Rákossy Gyula** Makóváros rendőrkapitánya jelentést tett, hogy Nyéki József a választás előtt Makóra érkezett és korteskedett. Ezért vált szükségessé az illetékes tanfelügyelőségnek a megkeresése, Nyéki József tanító szabadságának azonnali bevonása és nagytarnai állásának elfoglalása iránt.

Justh Gyula: Csak azt nem tudom megérteni, hogy miért kel-

lett Nyéki Józsefet a tanév zárta előtt pár héttel pusztán azért, mert mellettem foglalt állást, áthelyezni, mikor Lengyel János a megyei hatalom oltalma alatt részeg övel az asztalról leesve a kormány jelöltje érdekében korteskedett. És miért kellett Nyéki Józsefet, ki csak azért tért vissza, hogy sürgős áthelyeztetése folytán el nem szállítható holmijait összeszedje — szabadságának megszakításával *sürgönyileg visszarendelni*.

Jakabffy István: Azért, mert már két nap mulva következett a választás,

Justh Gyula: Ugy látszik, hogy úgy a megyefőnök, valamint a királyi tanfelügyelő a választás tisztaságának megrontása végett, határozottan politikai kortesfogásból csak besugások folytán intézkedtek. *Ez nem egyéb, mint Ázsiába illő és az oroszországi önkényuralmat jelző állapot, mit mi, kik a nyugateurópai kulturális törekvések felé haladunk, soha egy percig meg nem fogjunk túrni és küzdeni fogok véglehetemig az iránt, hogy pártatlan, igazságos bíróság a törvény kerületellen szigorúval sújtsa azt, ki a polgári jogok és szabadságok ellen tör, legyen az megyefőnök, vagy akár királyi tanfelügyelő.* A tanfelügyelő választát nem veszi tudomásul.

Csanádmegye a múlt hóban.

(Az alispán havi jelentése.)

A „M. F. U.” tudósítójától.

Makó, június 8.

Csanádvármegye közigazgatási állapotát illetőleg **Hervay István** alispán tett ma részletes és kiemelő jelentést a bizottság ülésén. A közönség tájékoztatására az alispán havi jelentéséből a következőket emeljük ki:

A választási mozgalmak.

A folyó évi május havában a vármegye egész területén a lakosságot az országgyűlési képviselőválasztási mozgalmak foglalkoztatták. Habár ezen mozgalmaknak súlyosabb következményei nem is voltak, mégis több helyen a közrend sajnálatra méltó módon megzavartatott s minek folytán szükségét láttam annak, hogy a hatósági közeget fokozottabb tevékenységre és a legéberebb ellenőrködésre figyelmeztessem, hogy a pártszervevények tulcsapongásaival szemben a hatóság mindenkor kellő erélyvel szembeszállhasson s az esetleges nagyobb bajoknak elejét vehesse.

A vagyonbiztonság az elmúlt hóban a vármegye egész területén eléggé megnyugtató volt, jelentékenyebb bűncselekmények nem fordultak elő.

Munkások ügye.

Munkahiány vagy munkás kézhiánya miatt panasz a hatóságok előtt nem emeltetett. A gazdasági munkaházak építése körül említésre méltó események nem történtek. A múlt év őszén az államépítészeti hivatal által felülvizsgált munkaházaknál észlelt hiányok az utófelülvizsgálás alkalmával pótoltnak nem találhat-

tak, ennél fogva a vállalkozót megfelelően utasította.

Községi számadások.

A községi előjárók a községek múlt évi számadásait csaknem mind elkészítették s részben be-terjesztették, részben elkészítve közszemlére tették ki. Habár figyelmeztette a járási főszolgabírákat, hogy az előjáróknak a számadások elkészítése végett halasztást nem engedélyez, mégis kénytelen volt a központi főszolgabíró által az apátfalvai községi jegyzőnek adott két heti halasztásba bele nyugodni, mivel a számadás elkészítése körül felmerült késedelmezés az elhalálozott községi közigazgatási jegyző be- tegsége miatt állott elő s ezért a helyettes jegyzőt felelőssé tenni nem lehetett.

Makóváros ügyei.

Az elmúlt hóban Makó városban részleges tisztújító közgyűlést tartott s a megüresedett főjegyzői állást **Gera Sámuel** városi aljegyzővel töltötte be a képviselőtestület, a tanács jegyzői állásra pedig **Goresa Péter** városi számvevő választott meg. A számvevői állás betöltését a képviselőtestület óhajtatására mivel alkalmas pályázók nem voltak, későbbi időre kellett el halasztani.

Temetőhöz vezető utak.

Mikor a főmérnök dolgozik.

Makó, június 8.

Régen tudott dolog, hogy közigazgatásunk ázsiai. Virágozik benne a burján s tönkre teszi a nagy dolgokban a várost. Így van az, mikor hozzá nem értő, lekiismeretlen és felületes tisztviselők rangtják jobbra balra a város ügyeit, okozván ezzel a városnak mérhetetlen károkat. Ne csodálkozzunk tehát, ha a polgárság és a képviselőtestület tagjai bizonyos ellen-szenvvel fogadnak minden létesítendő tervet, mely a városházi koponyákból kikerül.

Itt van mindjárt a makói közigazgatás nagyszerűségének egy finom bizonyossága. A temetőkhöz vezető utak.

A képviselőtestület ezzel egy régi szükségét kívánt megszüntetni. Mondhatjuk nagy áldozatkészséggel. A város főmérnöke pedig, aki tudatlanságának, felületességének és értetlenségének számos alkalommal ékes bizonyosságát adta, most újból belevezette a várost olyan dologba, amiből nagy erőpazarlással fog valahogy kievickélni.

Az esetnek siralmas és tárgyalagos története ez:

A városi képviselőtestület a főmérnök javaslatára árlejtést hirdetett a temetőkhöz vezető utak kiépítésére, még pedig úgy, hogy az ut öt méter szélességben készüljön. A középső két méter félkocka, a szélek más fél méter szélességben cyclops kövezéssel. Utóbb azt úgy módosították, hogy az egész öt méter szélesség cyclops kövezés lesz. A szerződés az egyedüli ajánlattevő kiszébesi gránitkőbányák részvénytársasággal ilyen értelemben kötött meg.

A tudákos, jobban mondva tudatlan főmérnök azonban a rész-

letes terveket négy méter szélességű utkövezésre készítette s mikor az utkövezés megindult, ilyen szélességben fogantatosította is.

A vállalkozó cég most 6930 négyszögméter uttal kevesebbet kövezett ki a főmérnök utasítása folytán, ami körülbeül 40 ezer korona vállalati összeget tesz ki. A szerződés szerint a cég ragaszkodik ahhoz, hogy ezt a területet is kikövezhesse, mert ő az anyagot is ideszállította. Ha ezt az utmennyiséget a város meg nem csináltatja, úgy kap egy finom kártérítési pert a város s azonfelül, hogy csak négy méter szélességű utja van, fizethet is egy kis költséget.

A diplomátlan és tudatlan főmérnököt a polgár mester felhívta, hogy a vállalkozó céggel ezt a dolgot rendezze, de a főmérnök kijelentette: hogy kisebb gondja is nagyobb ennél.

Erről a dologról igazán nehéz szatírárt nem írni, ha nem volna olyan valóban komoly és közigazgatási ügykezelésünket találóan példázó.

Mi csak azt kérdezzük: hogyan volt bátorsága a főmérnöknek az utkövezést megkezdeni, mikor jól tudta, — mert neki kellett volna tudni csak — hogy a szerződés, az ajánlat és az általa készített terv között ilyen különbség van?

Vajon türethető e egy ilyen tisztviselő s aki már más esetben is csak értelmetlenségének, tudatlanságának adta tanujelét, ilyen más kulanciák után hivatalában?

Ezzel a kérdéssel a képviselőtestület június havi közgyűlésén rogyásig foglalkozhatik s most csak azt jelezzük, hogy a polgármester a jeles főmérnök ellen a a fegyelmi vizsgálatot elrendelte. Miért nem korábban, mielőtt még ilyen kárt okozott, hiszen erre volt alkalom máskor is?

Ideje volna, hogy a város házat a lelkiismeretlen és felületes emberektől mi hamarabb fegyelmi uton megtisztítanak, mert ha ez sokáig így tart, abba belesántunk.

Hirek.

— **A városháza terve.** A városháza átalakításának terve ma leérkeztek a vármegyéhez. A belügyminiszter némi módosításra jóváhagyta azokat. A polgármester júliusban rendkívüli közgyűlésen akarja az építés ügyét véglegesen letárgyaltatni. Mint értesülünk, erős áramlat van a képviselő testületi tagok között, kiknek az a szándékuk, hogy az építés ügyét leveszik a napirendről.

— **Uj doktor.** **Halász Sándor** bírósági joggyakornokot a napokban avatták fel a budapesti tudományegyetemen a jogtudományok doktorává.

— **A választók névjegyzéke.** Ismeretes dolog, hogy az összeíró küldöttség a makói országgyűlési képviselőválasztók névjegyzékéből 230 választót kifelejtett és erre a központi választmány sem jött rá. Ez az ügy ma megfordult a közigazgatási bizottság ülésén is. **Justh Gyula** indítványa folytán a közigazgatási bizottság **Hervay István** alispán ennek a mulasztás-

nak megvizsgálására egy szűkebb körű bizottságot küldött ki, azzal az utasítással, hogy eljárása eredményéről a bizottságnak legközelebbi ülésében teygen jelentést, mikor is a mulasztó ellen megteszik a megtorló intézkedéseket.

— **Egy ártézi kut sorsa.** Közadakozásból a Kálvária és Kossuth-utcai lakosok 2121 koronát adtak össze egy ártézi kutra. Ma kellett volna a kut helyét megállapítani, de a polgármester elnöklete alatt tartott értekezlet nem jutott dűlőre. Az ügy a képviselőtestület elé kerül.

— **Csikódíjazás Kiszomboron.** A Kiszombori gazdasági olvasó kör vasárnap, június 12 én a községi dédényszegi legelőn ló, kerékpár és tekeversennyel egybekötött csikódíjazást rendez. Lesz ló, szarvasmarha és csikódíjazás. Díjakat azonban csak Kiszomboriak kapnak. A csikódíjazásra délután két órakor vonulnak fel az olvasókörből zeneszóval. Este táncmulatság fejezi be a napot. Beléptidj 1 kor.

— **Elálta az utat.** Imri Péter apátfalvai magyar tegnap belátogatott kocsival Makóra. Itt a kancsó, jobban mondva a pohár fenekére nézett s úgy felöntött a garatra, hogy mozogni is alig tudott, de azért felült a kocsira s haza akart hajtani. A lovakat és kocsit azonban az uttesten keresztbe állította csak és azután jóízűen elaludt. Kocsistul lovasul együtt bevitték a rendőrségre.

— **Megszűnt sertésvész.** Földéak és Nagyósz községekben a sertésvész megszűnt. A zárlatot feloldották.

— **Agyrázkodás.** Tegnap délután 5 órakor Kovács István napszamos a ludpicacon hirtelen összeesett. A szerencsétlen emberhez dr. Dr. Paku Imre városi főorvost hívták, aki agyrázkodást konstatalt.

— **Elveszett kabát.** Dr. Vaszkó Endre szabadkai kir. ügyésznek a Csokonai utcában a vasútról jövet egy szürke loden felöltője esett le a kocsijáról. A megtaláló vigye a rendőrségre.

— **Közkedvelt makói „Gloria bajuszpedrő“** a bajuszpedrők királya, mert az eddig ismert bajuszpedrőket minden tekintetben felülmulja, használatával a bajuszt neveli, kitérő összetételű, kellemes szagu, úgy, hogy az országban nem csak a nagy közönség, hanem a fodrász és a borbély-üzletben is nagy kedveltségnek örvend, van fehér, barna és fekete színben, kis doboz 20 fillér, nagy doboz 30 fillér. Készül Makón az aradi-utcai gyógyszerészeti laboratóriumban. Ugyanott a gyógyszerészárban kapható.

Jégladás.

Kisebb és nagyobb mennyiségekben **Iritz Sámuel özvegye** cégnél **tiszta jó jég** 00—00 kapható. 00—00 Nagyobb vételnél kedvezményes ár.

Egy havi közigazgatás.

A közigazgatási bizottság ülése.

Csanádvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta meg **Jakabffy** István elnöklésével június havi rendes ülését. Az ülés fontosabb tárgyairól, melyen Nyéki József tanító áthelyezésének ügye, az alispán havi jelentése és a közművelődési alap jövedelmének felosztása, lapunk más helyén tudósítunk. A szűkebb körű közigazgatási ügyekről e tudósításunkban számolunk be.

A bizottság ülésén jelen voltak:

Jakabffy István főispán, Hervay István alispán, Tarnay Ivor megyei főjegyző, Reusz József állampolitikai főmérnök, Szilvássy Alajos kir. pénzügyigazgató, Dóza Sámuel tiszti főügyész, Szapár József kir. ügyész, Istók Barnabás dr. megyei főorvos, Poljanszky László kir. tanfelügyelő, Haász Sándor dr. orvoséki elnök szakelőadók. Justh Gyula, Vertán Etele, Návay Lajos dr., Návay Tamás, Nagy Károly, Schaller József, Lukács Imre, Meskó Sándor dr. bizottsági tagok és Vajda Jenő bizottsági jegyző.

A jelentések a következők:

Szilvássy Alajos jelentette, hogy a földadó kivetése öt község kivételével elkészült, a IV. osztályú adó kivetése teljesen befejeztetett, a III. osztályú kereseti adó-kiszámítási javaslatok elkészítése, továbbá a föld és házbirtok után járó általános jövedelmi pótló és hadmentességi díjak kivetése folyamatban van: Az adók a következőleg folytak be: egyenes adóban 130939 korona, hadmentességi díj 735, fogyasztási és italdobban 568963, bélyegilletékben 19324 korona, italmérségi illetékben 39 korona, vízszabályozási járulékból 27020 korona, dohány eladásból 75657 korona.

Istók Barnabás dr. vármegyei főorvos jelentette, hogy május hónapban a vármegye közegészségügyi viszonyai elég kedvezőek voltak. A betegülések és halálozások száma a normális hatások között maradt. Járványos betegségek közül a kanyaró lépett fel enyhébb jelleggel Makó külterületén és Lelén nagyobb számban.

Az elmúlt hóban a kórjelleg a lázas hurutos volt.

Reusz József jelentette, hogy az állami közutak jókarban tartási munkálatai megkezdettek és a fedanyag csaknem mindegyik helyre elszállított.

Szapár József: A makói, nagylaki, battonyai fegyházak egészségügyi állapotáról referált, nemkülönben jelentette, hogy a vármegyei fegyházak egyikében sem történt az elmúlt hóban szökési eset.

Ugy ezt a jelentést, valamint a többieket is a bizottság minden észrevétel nélkül tudomásul vette.

Értesítés.

Értesitem a n. é. közönséget, hogy lakásomat a mai naptól kezdve a járásbírósi épületből a Luthrános templom-utjába a 32-ik szám alá helyeztem át.

Seres Mihályné
okl. szülésznő.

A rendőrség szaporítása.

(Rákossy és Nyéki József.)

A „M. F. U.“ tudósítójáról.

Makó, jun. 8.

A hétfőn megtartott megyei közgyűlésen a törvényhatóság 10 szótöbbséggel kimondotta, hogy Makón a rendőrlégénység létszámát tizzel szaporítja.

A törvényhatósági bizottság tagjai közül igen sokan fölöslegesen tartották ezt a luxust és ebbeli nézetüknek felszólalásaikban kifejezést is adtak. Kifejezést adtak pedig első sorban azért, mert ez a luxus Makóvárosára 20 ezer korona évi kiadási többletet jelent, másodsorban pedig azért, mert Makón a személy és vagyonbiztonság a rendőrlégénység mai létszáma mellett is mintaszerű.

Volt olyan felszólaló is a megyegyűlésen, ki egyenesen rámutatott arra, hogy a rendőrlégénységet éppen a vezető rendőrkapitány vonja el tulajdonképeni kötelességének teljesítésétől.

Ezt a feltevést főleg a vármegye közigazgatási bizottságának mai ülése igazolta fényesen.

A tanfelügyelő ugyanis mikor **Justh** Gyula a választásnál tanúsított visszaéléseiért alapos leckeztetésben részesítette, azzal védekezett, hogy **Rákossy** Gyula rendőrkapitány tett jelentést neki, hogy **Nyéki** József tanító Makón van és korteskedik.

Szegény Rákossy itt is tul lőtt a célon, mint a hogy azt katona létére csaknem minden esetben megcselekszi Igen, mert ugy látszik, hogy **Rákossy** Gyula a rendőrlégénységet az alkalommal is a Nyéki felügyelet alatt tartására használta fel és nem a bünesetek kinyomozására.

Ugyan mondja **Rákossy** kapitány ur! Miért tette ezt? Hiszen szegény Nyéki nem állott rendőri felügyelet alatt. De se nem lópt, se nem rabolt, sőt még kisebb büntényt sem követett el. Miért kellett hát legénységével minden lépését őriztetnie? Talán azért, mert politikai meggyőződését szabadon követte? Hát tudja meg tisztelt kapitány ur, bár milyenek legyenek is „a kor követelményei“, a rendőrlégénység még sem arra való, hogy a polgárok egyéni szabadságát korlátozza.

A tisztelt kapitány ur tehát itt is túllőtt a célon. És ebből is mindenki belátja, hogy Makón, hol a rendőrlégénység, a rendőrkapitány utasításából a polgárok egyéni szabadságát korlátozza — nincs szükség a létszám szaporítására. Lesz is gondunk rá, hogy a megyebizottságnak ez a határozata megfelelőbbézzék s a rendőrkapitánynak ez az eljárása megérdemelt megtorlásban részesüljön.

Regény.

Képek a szabadságharcból.

Iria: egy volt 48-as honvédtüser. (17)

Isten keze.

De mindezen diplomáciai fordulatok mellett még egy

vigasztaló angyalt küldött a magyarnak az a jó Isten.

Ez az angyal közvetlenül mindig az uralkodó mellett volt és fájt fenkölt szívének, hogy a nagy birodalomban van egy nagy ország és ennek az országnak a népe, a lovagias magyar, behegedetlen sebekben szenved. Ezt a szenvedést enyhíteni, a sebeket behegeszteni volt az ő angyali törekvése.

E törekvésében segedel-mére jött a bekövetkezett újabb bonyodalom. Az olasz-francia háború, mely Vil-lafrankánál befejeztetett.

Ezen háború után hivattott össze a birodalmi tanács s utána nyomban következett az októberi diploma.

Noha ez csak a kiegyezésnek kísérletezése volt, mert nem voltak elkészülve a hatalmi intézők arra, hogy a nemzetnek egy erős — határozati és egy loyális — felirati pártja, a törvényből egy hajszálnyi sem enged, a miért is azután az a rövid alkotmányosdi megyén-kint karhatalommal szétosz-lott s nőtt helyébe aféle se ki, se be ablakfélfé féle provisórium.

De ezeken a politikai frázisokon keresztül sem szűnt meg munkálni a nemzet angyala. Kérte az Istent, kérte a felséges férjét, hogy nyujtsa jobbát és ülje meg a kiengesztelődés ünnepét az ő hü magyarjaival.

De ennek még nem jött el az ideje, be kellett következni a hatvanhatodik had-járatnak s akkor sugta oda a mi angyalunk felséges férjének: a mig hadsereged fiait az anyák áldása nem kíséri a harcba, addig nem lesz szerencséd.

A mi drága angyalunk szava hatott; s meglett a kiegyezés, meglett az engesztelődés ünnepe: a koronázás.

A magyar átvette saját kormányzatát. A börtönök már jóval előbb megnyitlak, a menekültek hazajöttek és az angyal örült a nemzettel.

Talán nem is kellene megneveznünk azt a jóságos angyalt, ugysis minden magyar kitalálná, hogy az felséges királyasszonyunk volt. Áldott legyen az emléke.

VI.

Ezen átalakulások 1849. évi karácsony tájától, a mely időről jelen elbeszélésünket megkezdjük, 18 év telt el 1867-ig.

András a gyilkos azóta nagy ember lett.

Nyolcezer pengő forintja volt. Ezzel abban az időben sokat és nagyot lehetett kezdeni.

(Folyt. köv.)

Ha ŐSZÜL a haja a Lukács-féle Hajregenerátort

használja.

Teljesen ártalmatlan szer, mely rövid használat után vissza adja az őszhajnak eredeti színét, fiatalkori szépségét, rugékonyságát. Sem kezet, sem ruhát nem piszkit. Használati utasítás minden üvegen.

Kapható egyedül

Lukács Ferenc

Megváltó gyógyszerárú Aradi-u.

Jutányosan ELADÓ egy
6-os magánjáró
egész garnitúrával. Ugyszintén egy könnyű
6-os magános cséplő
a nyári cséplésre hasznosbérbe
kiadó vagy eladó.

Értekezhetni lehet

Martonosi István
tulajdonossal, Zrínyi-utca
18 szám. MAKÓ.

Bizalommal

vásárolhat különféle vasárúkat u. m. gazdasági szerszámokat, Zsákokat, festék és fűszerárúkat az elismert szolid cégénél

Kolossy Károly

Üstökőshöz címzett vas- és fűszer kereskedésében Megyeház utca.

Lakatos műhely áthelyezés.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy műhelyemet tetemesen megnagyobbítva, *Deák Ferenc-utca 34. szám alá Morgenstein Adolf ur házába helyeztem át.*

Készítek minden nagyságu tizedes és százados *méleget*, a legdiszesebb kivitelű rácsot, *sirkerítést, takaréktűzhelyeket, épület vasalásokat.*

Eltfogadok minden e szakmába vágó javításokat. Különösen felhívom a nagyérdemű közönség figyelmét a saját készítményű mérlegeimre, melyek minden tekintetben jóval fölülmúlnak minden más készítményt s melyeket raktáron készen tartok. Raktáron tartok továbbá a legjobb gyártmányú új kerékpárokat, melyeket kedvező fizetési feltételek mellett árúsítok.

Tisztelettel:

Kasztner Ferenc

épület lakatos és mérleg-készítő.

Értesítés!

Makó város és vidéke tisztelt közönségét van szerencsém értesíteni, hogy butorraktáromat feloszlattam, mivel *minden felől oly nagy megrendeléseim vannak asztalos épület munkákban*, hogy az üzletem ez ágával nincs időm foglalkozni olcsó jó szolid munkámra felhívom a tisztelt közönség nagybecsű figyelmét és kérem továbbra is szíves pártfogásukat.

Kiváló tisztelettel:

Lenkei Károly.

Tisztelettel értesitem a nagy érdemű közönséget, hogy

cúkrászatomban

naponta *friss sütemények, fapylaltok, parfiettek, különleges tortákat, pástétomokat, hideg előételeket*, a legjobb ízlésben készítetek.

Ozsonákra 1 koronás tortákat.

Időszakonként gyárilag készült *cukor diszmű, piskóta és tea süteményeket*. Viszont elárusítóknak árjegyzék szerint árkedvezményben kaphatók.

Szíves látogatást kérve, tisztelettel:

Lélek István
cukrász.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan szállítatnak.

Tisztelettel értesitem Makó város és vidéke m. t. közönségét, hogy a Deák Ferenc-utcában a zsidó iskola mellett egy jól berendezett *könyvkötészet* nyitottam. Hol elvállalok a legolcsóbb árak mellett minden e szakmába tartozó munkát, diszkötéseket a legeszesebb, hivatalos és üzleti könyveket a legerősebb kivitelben és dobozok készítését. Vidéki meghívására azonnal megyek.

A m. t. község szíves pártfogását kéri:

Bodor Sándor

könyvkötő.

Ugyanott egy fiu tanoneul felvétetik.

A MAKÓI FÜGGETLEN UJSÁG

naponként 3-5000 példányban
jelenik meg.

Legalkalmasabb lap hirdetés közlésre.

Hirdetések szabott áron felvétetnek
a kiadóhivatalban: hajnal-útca 13.

Telefon szám 63.